

A decorative black frame with a scalloped, wavy border surrounds the entire content. Two golden wheat stalks are positioned at the top right and bottom left corners of the frame.

מערך שיעור לחג השבועות:

הכרות עם שמות החג,

מנהגי החג, מאכלים, מגילת רות

חג השבועות, המכונה במקרא "יום הביכורים", הוא חג מקראי, החג השני מבין שלוש הרגלים.

הוא חל בסיום ספירת העומר ואין לו תאריך קבוע בתורה.

בלוח העברי הקבוע הוא חל תמיד בו' בסיון, והוא כולל יום אחד בארץ ישראל ושני ימים בחוץ לארץ.

בימי בית המקדש הוקרב בחג השבועות קרבן מיוחד שנקרא קרבן שתי הלחם והחלה בו העונה של

הבאת הביכורים. חז"ל זיהו את חג השבועות עם זמן מתן תורה, ובהתאם לכך לימוד תורה ועשרת

הדיברות הם ממאפייני החג.

חג שבועות חל בדיוק שבעה שבועות מהיום השני של חג הפסח, התייחסות לכך אנו מוצאים

בתורה, בספר ויקרא כ"ג: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע

שבתות תמימות תהיינה".

ימי ספירת העומר

ביום הראשון של חג הפסח היו אבותינו מביאים את העומר - שהיא האלומה הראשונה של הקציר ומאותו יום מתחילים לספור את העומר (יום א' בעומר וכן הלאה) ארבעים ותשעה ימים שהם שבעה שבועות עד לחג השבועות. מקור האבלות בימי ספירת העומר בתקופה החקלאית בה מצויים הגידולים החקלאיים בסכנת הכחדה בשל רוחות השרב השכיחות לעונה זו של השנה. לאחר חורבן בית המקדש וכישלון מרד בר-כוכבא נוסף הצער על ביטול מצוות הבאת קציר העומר לבית המקדש וכן אבל על חללי המרד וכישלוננו. בימי העומר נהוג מנהגי אבלות, הגברים אינם מתגלחים, אין מסתפרים, אסור לערוך חתונות ומסיבות חגיגיות. מנהגי האבלות מופסקים ליום אחד בל"ג בעומר ומסתיימים בחג השבועות.

חג השבועות מכונה בשמות נוספים:

חג שבועות

שבועות על שם שבעת השבועות שסופרים מיום הנפת העומר עד חג זה. שם זה מופיע בתורה

מספר פעמים.

חג הקציר

חג הקציר, משום שבתקופה הסמוכה לחג זה היה מתבצע קציר החיטים שהיה מובא ל-ה' בתור מנחה. שם זה מופיע בשמות כ"ג ט"ז: "וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה".

יום הביכורים

בחג זה היו מביאים בזמן המקדש את קרבן מנחת הביכורים, המכונה גם שתי הלחם, מהחיטה שמבכירה בתקופה זו של השנה. שם זה מוזכר בספר במדבר כ"ח כ"ו: "וביום הבכורים, בהקריבכם מנחה חדשה לה'-- בשבעתיכם". כמו כן, ביום זה הייתה מתחילה תקופת הבאת הביכורים, במהלכה היו מביאים החקלאים את ביכורי אדמותיהם לבית המקדש (תקופה זו נמשכה עד חג החנוכה).
הבאת הביכורים מתוארת בספר דברים כ"ו א'-ד' ובמסכת ביכורים.

חג מתן תורה

חג מתן תורה שם זה אינו מופיע בתורה, והוא ניתן בעקבות המסורת לפיה ביום זה נערך מעמד הר סיני, שבו אלוקים התגלה אל ישראל סביב להר במעמד נבואי-היסטורי חד פעמי, והורה להם את עשרת הדברות שלאחר מכן נחקקו על לוחות הברית שהושמו במשכן.

יום הקהל

ביום מתן תורה הצטווה משה להקהיל את כל העם לפני הר סיני. השם מביע את אחדות העם.

יום החמישים

מבטא את תאריך החג, שבעה שבועות ועוד יום (שהם חמישים ימים) ממוצאי פסח ראשון.

מנהגי החג - תיקון ליל שבועות

אנשי קבלה נוהגים להיות ערים כל ליל שבועות וללמוד תורה. הם מייחסים משמעות מיוחדת ללימוד תורה דווקא בלילה. לדעתם לימוד כזה יכול לעשות "תיקון" נגד פורענויות העולות להתרחש בעם היהודי או בעולם כולו, והדבר נכון אף יותר בחג השבועות.

הסיבה לכך שבזמן מתן תורה בהר סיני, בני ישראל ישנו חזק וה' היה צריך להעיר כל אחד ואחד כדי שכולם ישתתפו במתן התורה. כדי לכפר על התנהגותם של בני ישראל בלילה שבו ניתנה תורה נוהגים בליל חג שבועות להישאר ערים כל הלילה וללמוד תורה. התיקון מורכב מפסוקים ראשונים ואחרונים בכל פרשה וכך עוברים על התנך כולו ולומדים אותו.

אחד מסימני ההיכר הבולטים של החג הינו המנהג לאכול בחג השבועות מאכלים חלביים.

מדוע דווקא מאכלי חלב?

ראשי התיבות חלב: " וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם"

סכום האותיות ח-ל-ב בגימטריה $40 = 2 + 30 + 8$, כנגד 40 יום שעשה משה בהר סיני "ויבוא משה בתוך

הענן ויעל אל ההר ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה" (שמות, כ"ד).

סכום האותיות למילים דבש וחלב בגימטריה הן 613 כמספר תרי"ג מצוות שבתורה.

במעמד הר סיני ניתנה התורה ביום ו' בסיוון ובה כתוב "לא תבשל גדי בחלב אמו", ומכאן נצטוו ישראל

להפריד בין בשר לחלב. מאחר ולא היו להם כלים כשרים הם החליטו לאכול באותו יום רק דברי חלב

המנהג לאכול מאכלים חלביים השתמר עד היום.

קריאת מגילת רות בחג השבועות

בחג השבועות קוראים את מגילת רות.

יש הנוהגים לעלות להר ציון ולהדליק נרות לזכרו של דוד המלך, שהיה נינה של רות, נולד ומת בשבועות. המגילה מספרת על רות המואבייה אשר הגיעה עם נעמי חמותה לארץ ישראל חסרות כל, וזכות למעשים של חסד.

בעקבות נישואיה עם בועז משבט יהודה נולדו להם ילדים, והנין שלהם הינו דוד המלך. כמו שעם ישראל קיבל על עצמו את התורה במעמד הר סיני והסכים למלא את כל המצוות, כך גם רות המואבייה החליטה להתגייר ולקיים את כל המצוות.

משימות

כרטיסייה מספר 1

1. באיזה תאריך חל חג השבועות?
2. עמדו על ההבדל בין קיום החג בארץ ישראל ובין קיומו בחוץ לארץ?
3. "ובהתאם לכך לימוד תורה ועשרת הדיברות הם ממאפייני החג" - למה הכוונה במילה לכך?

כרטיסייה מספר 2

4. מהו ה"עומר" המוזכר בכרטיסייה? העתיקו את המשפט המתאים מתוך הקטע.
5. מהו מקור מנהגי האבלות בימי ספירת העומר? הסבירו בלשונכם.
6. כתבו מהם מנהגי האבלות הנהוגים בימי ספירת העומר?

כרטיסייה מספר 3

7. כתבו את שמותיו הנוספים של החג. הסבירו בלשונכם את מהות כל שם.
8. מהו השם הנוסף של קורבן מנחת הביכורים?

כרטיסייה מספר 4

9. הסבירו מהו: "תיקון ליל השבועות"?
10. מהי הסיבה שתיקון ליל השבועות מתקיים דווקא בלילה?

כרטיסייה מספר 5

11. מדוע נוהגים לאכול מוצרי חלב בשבועות? (2 סיבות)

כרטיסייה מספר 6

12. לפי המסורת קוראים את מגילת רות בחג השבועות. הסבירו מדוע נוהגים כך?

